

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. In qua amplius confirmantur dicta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

Quæst. II. In quo consistat actus liber Dei. 383

seu constitutivis Dei volentis, sed vnitas est indivisio: ergo indivisio debet dari inter actum liberum, & Deum, qui coequantur ad constitutionem Dei volentis: atqui duplex tantum indivisio potest assignari, alia indivisio simplicitatis, seu identitatis, alia compositionis, & vnionis; sed inter actum liberum, & Deum, ex quibus coalescit vnus Deus volens, non datur indivisio, seu vnitas identitatis, & simplicitatis, quia non sunt idem, sed potius distinguatur à parte rei: ergo datur inter Deum, & actum liberum, vnitas, & indivisio compositionis & vnionis, quia si neque daretur indentitas, neque vnio, nulla daretur indivisio inter constitutiva Dei volentis: ergo daretur divisio inter illa: ergo in effectu formali non potest dari vnitas, quia iam daretur in effectu formali, quatenus constituitur, à suis constitutivis ratio opposita ei, quæ reperitur in ipsis, quod est falsissimum, alias albedo posset constituitur nigrum, lux tenebrosam, negatio affirmativum, & relatio absolutum, quod est omnino absurdum, quia non solum effectu datur ratio opposita causæ vel quasi causæ, sed potius nihil est in effectu vel quasi effectu formali, quod formaliter non contineatur in causis, vel quasi causis constitutivis ipsi: atqui divisio & pluralitas opponuntur vnitati, & indivisio: ergo à causis omnino diuisis vel à constitutis ut melius loquar, in quibus nullo modo est vnitas, nullo modo potest constitui concretum vnum; atqui ex actu libero & Deo resultat & constituitur vnus Deus volens: ergo vnitas illius relucet formaliter in constitutivis illius, scilicet in actu libero & Deo: ergo in ipsis datur indivisio, & vnitas, quæ cum non possit esse identitatis, & simplicitatis, necessario erit vnionis, & compositionis: erit ergo perfectio actus vitalis vnita Deo.

Sed perfectio vnita subiecto capaci illius perficit illud, & subiectum perficitur ab illa, perfectibileque est respectu eiusdem: ergo Deus perficitur, & perfectibilis est ab actu vitali: ergo imperfectus est Deus.

SUBSECTIO II.

In qua amplius confirmantur dicta.

383 **Q**uia id, quod capax est formalitatis imperfectæ, seu imperfectionis, tanquam exercitium proprii, est imperfectum: atqui Deus est capax actualis vitæ tanquam exercitij, quæ maximam imperfectionem habet, & imperfecta maxime est secundum vestra principia: ergo Deus secundum illa maxime imperfectus est. Maior est evidens, ideo Deus est intellectivus quia est capax, tanquam proprii exercitij intrinseci actualis intellectus, & ideo creatura est peccabilis, quia est capax exercitij peccati intrinsece inficitur ipsam. Itaque talis est actus primus secundum proportionem, qualis est actus secundus intrinsecus perficiens ipsum; unde quia creatura habet pro exercitio formalitates habentes imperfectionem, imperfecta dicitur.

Minor prima & præcipua, in qua est tota difficultas manifeste, & evidenter sic demonstratur, quia omne corruptibile, & potest desinere esse, habet omnium imperfectionum maximam, & radicem vniuersalem omnis imperfectionis, quæ fundatur in limitatione, & finitudine, quæ etiam

prima imperfectio est; quapropter si Deus per impossibile esset corruptibilis, & posset desinere esse, & destrui in esse, ac tandem non haberet esse omnino necessarium, sine dubio non esset à se, & independens, ac imparticipatum, & per consequens non esset infinitum simpliciter, ut patet ex supra dictis, ex quo sequeretur evidenter, esse ab alio dependentem, finitum simpliciter, & limitatum, quæ sunt maxime imperfectiones.

Sed actus liber Dei per vos potest non esse in Deo, & non est omnino necessarius inesse, & ideo per vos potuit ab esse à Deo si nolisset: ergo est ab alio dependens, finitus, & limitatus: ergo habet maximas imperfectiones, quare licet habeat aliquam perfectionem, sicut etiam actus vitalis creaturæ habet illam, nihilominus illa non erit pura perfectio, sed admixta in numeris imperfectionibus, eo modo quo etiam actus vitalis creatus admiscetur illis.

Confirmatur totus hic discursus, quia omnis ratio formalis vnita subiecto capaci illius, constituit ipsum subiectum secundum formalitatem, quam ipsa habet in se; & ideo quatenus perfectio constituit ipsum perfectum: sed perfectio illa non est pura perfectio, sed admixta imperfectis omnibus: ergo non reddit subiectum pure perfectum, sed potius admixtum imperfectionibus, à quibus potius imperfectum absolute denominari debet quam à perfectione, cui admiscetur perfectum debet appellari, quia bonum ex integra causa, malum autem ex quocunque defectu: ergo actus liber Dei, qui est perfectio admixta imperfectionibus, ut patet ex dictis secundum vestra principia vnitus Deo, reddet ipsum simpliciter, & absolute imperfectum etiam si secundum quid constituitur perfectus ab illis.

Vnde hoc argumentum potius vrgeret, & magis cogeret adversarios ad fatendum id quod dicimus, si dicatur: actus liber Dei esse idem cum Deo, & non distinguere à parte rei ab ipso; nam actus liber Dei habet imperfectionem non necessario existendi, &c. ergo idem ipse habet tales imperfectiones, & est imperfectus ab illis: sed actus liber est idem ipse Deus: ergo idem ipse Deus habet imperfectiones supra dictas, & est imperfectus ab illis, alias idem haberet, & non haberet simul imperfectiones quod omnino repugnat, quia impossibile est, idem simul esse, & non esse: sed hæc omnia sunt absurda hæretica: ergo ne illa verificentur de Deo, dicendum est, actum liberum Dei necessario habere esse, & non potuisse non esse. Et sic falsissima est opinio Caietani.

Deus, licet actus liber Dei simpliciter potuerit non esse, nihilominus ex suppositione, quod semel est, non potest non esse.

Sed contra manifeste; quia hoc ipsum, scilicet non esse ens absolute, ac simpliciter, & intrinsece necessarium, & absque vlla suppositione, seu hypothese, hoc est absolute, & simpliciter posse non esse, est magna imperfectio; unde si essentia diuinæ aliquis appingeret, & tribueret, quod simpliciter posset non esse, etiam si ex suppositione, quod est, non posset, non esse maximam imperfectionem tribueret illi; sed per vos actus liber Dei, licet ex suppositione non possit non esse, nihilominus absolute, ac simpliciter potuit non esse: ergo absolute, ac simpliciter est imperfectus, præsertim quia, quod ex suppositione non possit non esse; non habet ex se, sed ad summum ex immobilitate, & constantia

stantia diuinæ voluntatis; tamen si consideratur conditio, & natura illius perfectionis liberæ ei ex se non repugnabit, iterum non esse, cum absolute non sit ens necessarium; unde ab extrinseco solum, & non ab intrinseco est incorruptibilis, sicut v. g. Angelus ex suppositione quod Deus decreuit ipsum durare in æternum non potest non esse; sed quia hoc est ab extrinseco, ex constantia diuinæ voluntatis decernentis, non corrumpi talem Angelum, ille non potest non durare: sed hoc non tollit imperfectionem contingentiam ab intrinseco illius, ratione cuius non repugnat illi corruptio, defectio, seu annihilatio: ergo similiter actus liber Dei, licet ex suppositione decreti Dei de non destruendo illum non possit non esse, nihilominus hæc suppositio non tollit, quin habeat imperfectionem contingentiam ab intrinseco essendi, & non essendi: ergo simpliciter est imperfectus.

Fulcitur hæc ratio, quia hic actus liber Dei est eiusdem rationis cum aliis actibus liberis, quos nunc non habet Deus, & potuit habere: sed illi actus, qui nunc non sunt, & sunt in statu puræ possibilitatis, nullam habent existentiam, & sic possibilitas eorum est separata ab eorum existentia: ergo nullam habet possibilitas connexionem necessariam cum existentia vniionis actualis ab intrinseco, & essentialiter, imo neque ab intrinseco naturaliter: nam si talem connexionem vniionis actualis haberent essentialiter, nunquam essent separate, sed potius semper essent vnite actualiter possibilitas actus liberi, & existentia eius; sed actu non sunt vnite, siquidem multi sunt possibiles actus liberi, qui acti non existunt, v. g. in sententia Thomistarum, ideo ab æterno prædicatum essentialiter rationalis est vnium cum animali, ac proinde nunquam possunt separari rationale, & animal, quia vniuntur, & connectuntur essentialiter, quapropter si videremus ab æterno rationale diuisum ab animali, euidenter dicendum esset, non vniiri essentialiter, & quando vniuntur non repugnare illi, vt diuidatur, quia talis diuisio, supposito quod de facto conuenit illi, non repugnat ipsi, neque vniio repugnat etiam ipsi, ac proinde quantum est de se ab intrinseco, potest sine repugnantia vtrumque habere ex se, etiam si semel vniatur.

Verbi gratia, quia videmus possibilitatem aliquius creaturæ actu esse diuisam ab eius existentia, & actu manere in statu puræ possibilitatis, iudicamus talem diuisionem illi naturaliter conuenire & quia videmus possibilitatem respicere existentiam, iudicamus non repugnare illi vniionem cum existentia. Itaque vtrumque posse habere ab intrinseco, scilicet existentiam, & carentiam illius. Ex quo amplius discurrendo dicimus, cum creaturæ, quæ de facto habent existentiam, sint eiusdem rationis cum illis, quæ purè possibiles sunt; ita actu habere existentiam beneficio Dei vt ab intrinseco, & quantum est de se, non repugnet illis carere existentiam, & redire ad statum puræ possibilitatis; quia contrariorum eadem est disciplina, & ratio; sed creaturis habentibus carentiam existentiam, adhuc ex suppositione quod habeant illam, non repugnat desinere talem carentiam, & inducere existentiam oppositam tali carentiam: ergo è contra creaturæ habenti existentiam, adhuc ex suppositione, quod illam habeat, non repugnat carere illa, & quod auferatur ab ipsa.

Et ratio est, quia sicut Deus libere omnino à

principio tribuit illi existentiam, ita postquam tribuit libere omnino conseruat eam illa; quia semper Deus conseruat dominium plenum circa illam.

Sed actus liber Dei, qui nunc est, & ille, qui nunc non est & potuit esse, sunt eiusdem rationis, quantum ab intrinseco; si quidem sunt duæ volitiones de creando ipso mundo, & actus liber, qui nunc non est, & potuit esse; ita habet carentiam existentiam, vt adhuc ex suppositione, quod illam habeat, quantum est de se ab intrinseco, illi non repugnet desinere talem carentiam, & habere oppositam existentiam: ergo è contra actus liber Dei, qui nunc existit ita habet existentiam, vt illi non repugnet ab intrinseco privari existentiam, & habere carentiam illius; nam sicut Deus libere dedit tali actui, quod existat primo, ita postquam existit, potuit Deus non conseruare actum in sua existentia: ergo ab intrinseco actus liber Dei est omnino corruptibilis, annihilabilis, & destructibilis: ac proinde ab intrinseco contingens ad essendum, & non essendum: ergo maximam imperfectionem habet actus liber Dei, ac proinde reddit Deum omnino imperfectum.

Quod amplius euidenter patet, quia illi actus, qui non sunt, & potuerunt esse absolute, nihil sunt nunc, & cum esse potuissent habere suam non repugnantiam ad essendum; atque adeo sunt simpliciter possibiles obiectiue; hæc autem est quasi transcendentalis imperfectio creaturarum, imo sancti omnes radicem omnium imperfectionum creaturarum omnium in hoc ponunt, quod ex se sunt nihil, id est non sunt actus, ex quo necessario consequitur, quod isti actus, quando sunt, non possunt esse suum quidditativum, & essentialiter; nam ens, quod huiusmodi est, nunquam potest concipi, aut esse sub nihilo; ens autem quod non est essentialiter suum esse est ens participatum, finitum, & imperfectum.

Ex quibus euidenter colligitur, talem actum liberum qui actu non est, & potuit esse & nunc purè possibilis est, ac proinde simpliciter & absolute non est, aut nihil est, essentialiter à parte rei distinguì à Deo, neque à parte rei ei identificatum cum ipso, aut posse identificari cum eodem, Pater consequentia; quia id, quod essentialiter & necessario est, & nullo modo potest non esse, & de cuius essentia est ipsa existentia actualis, & se ipso necessario, & essentialiter existit, habet prædicata essentialia, & quidditativa, quæ non habet id quod actu non est, & contingenter potest esse; nam primo non habet pro essentia & quidditate existentiam, Secundo non habet pro prædicato essentiali esse à se, quoad existentiam. Item esse incapax privationis existentiam, sicut habet Deus: atqui subiecta ea, quæ ita se habent, vt vnum habeat prædicata essentialia quæ alterum non continent, sine dubio distinguuntur essentialiter à parte rei, vt videre est in homine, & Angelo, equo & leone, qui ideo distinguuntur essentialiter, quia non habent à parte rei eadem prædicata quidditativa, & essentialia. Et ratio est quam tribuit Aristoteles, cum dixit, essentias esse sicut numeros; nam sicut numerus distinguitur essentialiter ab alio per solam ablationem, vel additionem unitatis; ita similiter essentia distinguitur per negationem, aut affirmationem prædicatorum essentialium, hoc est per distincta prædicata essentialia, quæ reperiuntur in subiectis: ergo si Deus habet supradicta prædicata essentialia infinitudinis simpliciter

Quæst. II. In quo consistat actus liber Dei. 385

simpliciter in omni genere, existentia à seipso &c. quæ minime habet actus liber, qui nunc non existit, & potuit existere (alias si esset à se essentialiter, quod esse infinitum simpliciter, simpliciter, & necessario existeret, & nunquam posset esse sine existentia, ut videre est in Deo) sine dubio Deus, & talis actus liber distinguitur essentialiter à parte rei sine vlla fictione, præcipue quia Deus actu existit à parte rei, & actu est ens simpliciter, & actus ille liber à parte rei non est ens simpliciter, quia actu vere, & realiter non existit, licet potuerit existere, nam separantur realiter, & sic distinguuntur.

Ex quo amplius colligo nullo modo posse identificari cum Deo, etiam si daretur in ipso Deo; quia ea, quæ à parte rei distinguuntur essentialiter & quidditative, nullo modo possunt identificari, ut videre est in homine, & equo, albedine, & nigredine, qualitate, & substantia, v. g. substantia panis nullo modo potest identificari à parte rei cum accidentibus panis, unde quando identificantur per intellectum duæ essentia distinctæ, dicimus fieri chymeram, & impossibile adeo magnum, ut implicet contradictionem, ratione cuius Deus adhuc per potentiam absolutam non possit talem identificationem facere, & tota ratio est, propter distinctionem essentialem realem, quam habent; sed etiam actus liber Dei, qui nunc non est & potuit esse, distinguuntur quidditative, & essentialiter à parte rei: ergo non possunt identificari à parte rei.

Vnde vltimum corollarium eruiamus dicendo, actum liberum, qui de facto est in Deo, non solum non identificari cum Deo, sed neque posse villo modo identificari cum ipso, quia etiam quidditative, & essentialiter distinguuntur Deus, & actus liber illius, quia actus liber non habet pro prædicato essentiali existentiam, neque existit à se essentialiter, quia per vos actus ille qui existit, ex eo quod liber est, potuit non existere in Deo à parte rei; atqui si de essentia eius esset existentia, ac proinde si esset à se existens, nunquam potuisset non existere, quia res nunquam potest non habere omnia sua prædicata essentialia; sicut homo non potest esse sine rationalitate, & Deus non potest esse sine sua existentia: sed actus liber, qui nunc est, potuit non habere existentiam, quam habet: ergo existentia non est prædicatum essentialia actus liberi, qui nunc est: ergo actus liber, qui nunc est, non est à se: ergo ab alio: ergo essentialiter non est infinitus in omni genere; quod concedit Caietanus, & ideo dicit, actum liberum Dei non esse magnam perfectionem, vel simpliciter simplicem, sed potius perfectionem secundum quid, & diminutam, Deum autem, & essentiam eius esse perfectionem summam infinitam simpliciter in omni genere, ac per consequens perfectionem simpliciter simplicem sine limite, & sic actum liberum esse contingentem essentialiter, ratione cuius potuisse non esse, Deum autem è contra essentialiter esse necessarium, & nunquam potuisse non esse: ergo Caietanus aperte & evidenter fatetur essentialiter distingui Deum, & actum liberum actu existentem in ipso: ergo evidenter, & essentialiter debet concedere, non posse actum liberum existentem in Deo identificari cum ipso Deo; unde falso asserit ipse, quod licet actus antequam existat in Deo distinguatur ab ipso, nihilominus actum existentem postquam existit identificari cum ipso.

I. P. Tom. II.

Et videtur, quia actus liber, qui nunc non est, & potuit esse est eiusdem rationis cum cæteris actibus, qui nunc existunt, sed illi ut probatum manet, non possunt identificari cum ipso Deo: ergo neque actus, qui nunc existit identificatur, & ratio universalis est, quia etiam hæc perfectio libera ex se prius natura fuit sub esse possibili quam actuali, & habet essentiam possibilem, quæ quantum est ex se potuisset non actu esse, huiusmodi autem res eiusdem est essentia, siue actu existat, siue non: ergo eandem distinctionem retinet à quacunque alia essentia, à qua ex se distinguitur, id esse essentia eo vel maxime, quod necesse est etiam esse existentia esse distinctum à parte rei in huiusmodi rebus; nam esse existentia voluntatis diuina est esse per essentiam intrinsecè necessarium, esse autem existentia illius perfectionis libera non est ita necessarium, sed absolute loquendo potuisset non esse: ergo impossibile est quod tale esse sit vnum, & omnino idem in re ipsa: sunt ergo impossibilia, & repugnantia illa duo, quæ simul coniungit illa sententia, scilicet esse perfectionem liberam realem & quæ absolute posset non esse, & nihilominus quando est, non esse in re distinctam à perfectione necessaria Dei, & voluntatis eius.

Ex quibus cum Patre Suarez vnum, & maximum inconueniens eruitur contra Caietanum, videlicet aliquid, quod ex se est nihil, & re ipsa posset manere sub nihilo, esse vere, formaliter, ac essentialiter Deum, & è conuerso aliquid, quod nunc est vere, & essentialiter Deus, tale esse quod absolute loquendo posset non esse, hoc autem maxime pugnat cum Deo. Sequela videtur evidens ex his, quæ docet illa sententia, nam si perfectio libera in re non distinguitur ab essentia Dei: ergo includit in se totam perfectionem diuinæ essentia: ergo est essentialiter Deus. Item quia vel illa perfectio est Deus, vel non? si non est Deus, sequuntur multa inconuenientia supra illata, nimirum aliquid esse in Deo, quod non est Deus, vel (quod mirabilius est) aliquid esse omnino idem cum Deo, quod tamen non sit Deus. Item si non est Deus, nec substantia increata erit: ergo vel erit substantia creata, vel accidens, & nihilominus erit aliquid indistinctum à Deo, quæ omnia, & similia sunt absurda, & repugnantia. Si autem illa perfectio libera est vere Deus: ergo est essentialiter Deus, quia non est Deus per participationem, sed verus Deus; nulla autem res potest esse verus Deus participatiue, aut accidentaliter: ergo necesse est, ut sit essentialiter Deus. Probatum iam falsitas consequentis, nam cum Deus sit ens per se necessarium, & hoc sit maxime proprium eius, & in quo primario distinguitur à quolibet alio ente, impossibile est, quod aliquid ens liberum sit essentialiter Deus.

Et declaratur hoc ex quadam recepta doctrina Sanctorum, & Theologorum omnium, qui docent, processiones diuinas ad intra, etsi voluntariae sint, non tamen posse esse liberas propria libertate indifferentia; quoniam quælibet persona procedens est verus Deus, cui repugnat indifferentia ad essendum, & non essendum, quia de ratione eius est intrinseca necessitas essendi; unde hæretici Ariani, ut docerent, Filium esse creaturam, asseriebant voluntate Patris libera fuisse productum, quam consequentem Concilia, & Sancti Patres, existimauerunt necessariam, & ideo antecessens illud hæresis damnarunt, ut videre est in Hylario

C. c. lib.

lib. de synodis ant. hemare. 24. & in Concilio Tolitano 11. in confessione fidei. & Augustino 15. de Trinit. cap. 10. & D. Thoma 1. p. q. 41. art. 2. & alijs Theologis; existimant ergo esse impossibile aliquid, quod ex voluntate libera habet, ut sit vel non sit esse Deum. Et similiter existimant, impossibile aliquid reale esse intra Deum, quod simpliciter loquendo possit esse, & non esse, unde si interrogemus a Caietano, cur relatio Paternitatis creatæ, cur iustitia, misericordia, intellectus, &c. possint esse, & non esse habereque contingentiam ad essendum, & non essendum. Item cur substantia quæcunque creata siue spiritalis, siue corporea sit, possit esse, & non esse formaliter à parte rei, & non repugnet illi ab intrinseco, quod destruat; contra vero si quærat ab aduersarijs, cur paternitas diuina, iustitia, misericordia, sapientia, & reliqua attributa diuina nullam habeant contingentiam formalem ad essendum & non essendum, nullamque indifferentiam habeant ad hoc, ut desinant esse, imo illis repugnat, quia tales perfecti ones sunt diuinæ identificate cum Deo, qui per essentiam existit, & à se est, ac proinde illi omnino repugnat, aut posse amittere existentiam, aut potuisse non existere; quia est omnino, ac simpliciter necessarium ens.

Sed per vos non minus identificatur actus liber Dei, qui existit in ipso, cum Deo; quam relationes diuinæ & attributa absoluta: ergo evidenter sequitur, sicut attributa, & relationes sunt omnino necessaria à se sine vlla contingentia ad essendum, & non essendum; & sicut nullo modo potuerunt non esse; ita similiter actum liberum existentem est à se omnino necessarium sine vlla contingentia formali, ac per consequens sine eo, quod potuerit non esse. Quia ubi est eadem ratio formalis, est idem effectus formalis; sed tota ratio formalis, propter quam attributa diuina, & relationes nunquam potuerunt non esse, est quia sunt ipse Deus ratione identitatis cum ipso, cui omnino repugnat potuisse non esse; quæ ratio formalis identitatis cum Deo per vos reperitur in actu libero actu existente, & sic est ipse Deus: ergo in actu libero datur idem effectus, vel quasi effectus formalis videlicet, quod illi omnino repugnet potuisse non esse; unde si habet contingentiam formalem, ita ut potuerit non esse, sine dubio distingueretur realiter à Deo, cui repugnat talis contingentia; quis enim sibi persuadeat dari realitatem quandam, seu perfectionem realem ex se indifferentem, ut sit nihil, vel ut sit Deus; quod non solum incredibile est, sed etiam graviter offendit aures pias; tum quia illam indifferentiam est magna imperfectio & consequenter repugnat ei ut formaliter possit esse in Deo identificata cum ipso; tum etiā quia illa indifferentia repugnat cum esse Dei, de cuius intrinseco conceptu est necessitas essendi; unde in ipsis terminis involuitur contradictio, cum implicet omnino duas res includentes in suis proprijs conceptibus oppositas, ac repugnantes rationes, else indifferentes, ut distinguantur, & identificentur; sed Deus, & hæc perfectio libera habent omnino oppositas rationes; nam Deus est ens necessarium, cui ex vi propriæ differentię repugnat indifferentia ad esse & ad potuisse non esse, quia illi convenit essentialiter determinatio ad existentiam, actui vero libero per vos ex vi suæ differentię convenit

indifferentia ad esse, & potuisse non esse: ergo impossibile est, ut in eandem omnino simplicem, & indivisibilem entitatem coalescant.

Quod amplius declaratur, quia sicut implicat posse dividi, & distingui realiter ea, quæ semel identificantur; ita similiter omnino repugnat, ea, quæ semel distinguuntur, posse identificari inter se. Unde tantum repugnat Petrum distinguui realiter à se ipso, quantum repugnat, Petrum, & Paulum, qui distinguuntur realiter, posse identificari aliquando; sed actus liberi Dei, qui actu non est, & potuit esse, actu distinguui à Deo, tanquam nihil ab ente, vel tanquam ens à non ente, vel tandem tanquam ens actu ab ente purè possibili, quæ distinctio nullo modo est ficta per intellectum, sed potius datur à parte rei, & in ipsis rebus conspicitur; quapropter si illa duo considerentur secundum esse essentia, distinguuntur maxime ex natura rei, non solum distinctione quomodocunque reali, verum etiam prima diversitate: ergo implicet contradictionem, quod potuerunt identificari inter se actus liber, & Deus, quia alias Deus imperfectissimus esset; siquidem ex ipso actu libero identificata cum Deo responderetur in Deum imperfectio maxima indifferentiæ ad essendum, & non essendum dictæ, ideo enim creatura habet summam imperfectionem, quia habet contingentiam similem huic, quæ reperitur per vos in actu libero; sed etiam illa imperfectio reperitur in Deo ratione identitatis cum actu libero: ergo Deus ratione talis identitatis esset imperfectissimus.

Tandem hoc ipsum amplius confirmatur, quia si Deus haberet tales actus liberos, quales ponit Caietanus, Deus non esset perfectio simpliciter simplex in essentia sua absoluta; sed quod absolutum est, & non est perfectio simpliciter simplex, non solum est perfectio secundum quid sine imperfectione, sed potius est perfectio secundum quid cum imperfectione, ac proinde potius imperfectio simpliciter, quam perfectio dicenda est, & hoc evenit ex discrimine inter perfectionem absolutam, & relationem reperto; nam perfectio relativa ex extrinseca ratione habet, ut non possit esse perfectio simpliciter absque vlla imperfectione, quia illa oppositio non est imperfectio, neque excludit à singulis relationibus omnem aliam perfectionem simpliciter, & infinitatem in genere entis simul cum infinita perfectione in proprio genere; at vero perfectio absoluta ex hac generali ratione non habet, quod non sit perfectio simpliciter, alias nulla else posset perfectio simpliciter: ergo quod aliqua perfectio absoluta non sit simpliciter perfectio semper provenit ex imperfectione admixta; nam cum ex communi ratione perfectionis absolutæ non habeat repugnantiam cum aliqua alia perfectione maiori, vel æquali, quod secundum propriam rationem talem repugnantiam habeat, non est sine imperfectione, maxime quia omnis oppositio inter absoluta semper includit imperfectionem saltem ex parte alterius extremi, quod imperfectum est; itaque omne quod non est perfectio simpliciter excludit simpliciter perfectionem; sed non excludit ratione puræ essentialis absolutæ est: ergo excludit ratione puræ essentialis perfectionis, quæ imperfectio est: ergo absolutum, quod non est perfectio simpliciter imperfectio est, quapropter si Deus secundum essentiam

essentiam absolutam non est perfectio simpliciter simplex, dicitur imperfectio simpliciter.

Sequela illa maioris primae, ac praecipue sic probatur; quia ea essentia, cuius attributa non sunt perfectiones simpliciter simplices, non est perfectio simpliciter simplex; nam eo modo sunt attributa absoluta, quo est essentia, quam consequuntur talia attributa, praecipue quando attributa, & essentia sunt idem ut contingit in Deo; quia impossibile est, idem esse perfectionem simpliciter simplicem, & non essendum, & ut absolute perfectiones non simpliciter, sed secundum quid; ac proinde cum imperfectionibus attributa divina absoluta dicerent imperfectio simpliciter: ergo si darentur in Deo, actus liberi ut ponuntur à Caietano, Deus in sua essentia non esset perfectio simpliciter simplex, &c.

Minor sic probatur, quia actus liberi Dei sunt virtutes divinae morales, v.g. iustitia, misericordia, charitas, &c. sed virtutes huiusmodi in sententia omnium Theologorum, & in ipsius Caietani opinione quatenus sunt infinitae, sunt attributa, & perfectiones divinae: sed actus liberi Dei per vos huiusmodi sunt absolute formalitates, & non sunt perfectiones simpliciter simplices, sed potius secundum quid habentes contingentiam supradictam, & reliquas imperfectiones numeratas: ergo si actus liberi Dei sunt ut à Caietano ponuntur; attributa divina absoluta non erunt perfectiones simpliciter simplices.

Respondet Caietanus, attributa divina esse perfectiones simpliciter simplices, quia talia non sunt liberalitas, iustitia, misericordia in actu secundo, sed potius in actu primo, & quatenus sunt potentia ad huiusmodi actus in actu secundo.

Sed contra manifeste primo, quia perfectus est absolute, ac simpliciter habere perfectiones in actu secundo quam in actu primo; unde melius cognoscere Deum, & videre ipsum per visionem beatificam, quam posse videre ipsum. Sicut melius & perfectius est amare Deum, quam posse amare, ipsum; sicut perfectius est vivere, & habere vitam actualem, quam posse vivere, & sicut turpius, & peius est odire Deum, quam posse odio habere illum, & imperfectius est peccare letaliter quam posse peccare, sed contrariorum eadem est disciplina, & ratio opposito modo: ergo perfectius erit, & melius habere perfectiones in actu secundo quam in actu primo; unde D. Thomas non concedit in Deo à parte rei potentiam rigorosam ad intelligendum, sed potius purissimam, & actualem intelligere; imo ipse Caietanus acriter invehit in illos qui dicunt, essentiam Dei non esse actualem existere, sed potentiam ad existendum; atqui deo per vos, & secundum fidem, & rationem naturalem debemus tribuere perfectiones perfectiori modo, quo possumus intelligere, quia ut supra demonstravimus deus est quid perfectius, & melius omni alio, quod possumus excogitare: ergo attributa divina, & perfectiones potius in actu secundo sunt ponendae, quam in actu primo; sed in actu secundo sunt perfectiones secundum quid, & non simpliciter per vos: ergo attributa divina, & proprietates eius absolute non erunt perfectiones simpliciter simplices, sed potius secundum quid, & imperfectiones simpliciter.

I. P. Tom. II.

Urgetur, quia magnam imperfectionem tribui Deo Caietanus, ponens in illo actum primum proprium & separabilem à secundo & actuabilem per illum.

Dices talem actum primum semper esse reductum ad aliquem actum secundum, ac proinde non dicere illam imperfectionem.

Sed contra manifeste; quia per te Angelus semper est in actu secundo intelligendi se ipsum, & amandi se, & nihilominus per te Deus perfectiori modo se habet in intellectione, & amore sui, quam Angelus, cuius rationem tribuis; quia Angelus imperfecte se habet in hoc, eo quod intelligat, non per suam ipsam substantiam, ut Deus; sed per actum exercentem potentiam distinctam realiter ab ipso actu; nam habere potentiam informabilem ab actu, est maxima imperfectio opposita summae actualitati, qualem habet deus: sed per vos etiam si deus habeat potentiam reductam ad actum, habet nihilominus veram potentiam distinctam realiter ab actu secundo informabilem per illum ut Angelus: ergo habet eandem imperfectionem, quam Angelus.

Deinde, quia hoc quod est esse in aliquo actu secundo non excludit, quin respectu infinitorum actuum secundorum sit verè actus primus, & vera potentia, quia respectu infinitorum decretorum quae actu non habet, & potest habere ex se est in potentia, quia caret illis, & est capax ad illa & per illa decreta constitueretur in actu ultimo.

Item nulla ratio reddi potest, cur potius talis actus primus sit perfectio simpliciter, quam talis actus secundus, nisi assignando aliquam imperfectionem adiunctam, & ea quae in ipsismet terminis actus primi, & secundi imbibitur, potest assignari; illa tamè satis declarat talem actum, tam secundum, quam primum non posse esse perfectionem simpliciter: quia neuter est actus purus, cum inter se comparentur ut potentia, & actus. Praeterea, quia actus ultimus immanens perfectior est, quam potentia, ut iam dixi, sed in Deo est perfectio simpliciter simplex potestas libera ad volendum creare: ergo à fortiori ipsa volitio actualis est perfectio simpliciter simplex; & è contra, si actus liber immanens, qui ex suo conceptu petit, quod sit perfectior, quia est actus ultimus, non est perfectio simpliciter simplex, à fortiori potentia, seu actus primus qui ex suo genere imperfectior est, non erit perfectio simpliciter simplex, praesertim, quia actus primus respectu actus vitalis distincti realiter ab ipso actu primo, non solum est potentia activa, sed etiam passiva, ut videbimus *subsecutione sequenti*; sed potentia passiva est imperfecta: ergo talis actus primus imperfectus est, & sic non erit perfectio simpliciter simplex; unde attributa & proprietates divinae non erunt tales, sed potius innovent imperfectionem; sed talis est essentia qualia sunt attributa, & proprietates: ergo si proprietates, & attributa Dei dicunt imperfectionem, & non sunt perfectiones simpliciter simplices, ipsa essentia non erit perfectio simpliciter simplex, sed potius erit imperfectissima.

Tum quia est idem cum illis attributis, tum etiam quia tota essentia Dei per vos non includit hanc realem imperfectionem actus liberi, sed est capax ut illa superaddita perficiatur, vel careat hac perfectione, est autem inconueniens hac capacitas, & quasi potentialitas in essentia Dei, tota integra; ex quo sequitur secundum inconueniens, videlicet, ut hac capacitas par-

CC 2 171

tim sit perfecta per actum, partim careat ea perfectione actuali, cuius erat capax, videlicet volitionibus liberis creandi alios mundos; unde sequitur tertium, inconueniens, quod tota hæc capacitas potuisset omni sua perfectione carere, saltem ea, quæ consistit in volitione positiva creandi, quæ quamvis ex eo quod volitio libera sit, non foret perfectio simpliciter, sed tantum esset perfectio secundum quid; si tamen poterat Deo contineri sine imperfectione, Deus non debuisset illa carere, si vel minima perfectione Deum perficeret; v.g. diuinitas petit relationes diuinas, quæ non sunt perfectiones simpliciter simplices, sed solum vocantur perfectiones in genere relativo; eo quod petit illas, & est capax illarum, necessario habet illas in actu, quia in æternis, & diuinis idem est actu esse, ac posse; quia Deus nunquam est in potentia ad propriam perfectionem.

SUBSECTIO III.

In qua tertium argumentum principale ponitur contra adversarios.

Quia in Deo secundum fidem catholicam nullum potest dari accidens reale intrinsecum ipsi Deo: sed ex sententia Caietani evidenter sequitur, actus liberos Dei esse vera, & realia accidentia intrinsecè existentia in Deo: ergo actus liberi Dei nequaquam sunt in Deo eo modo quo ponuntur à Caietano.

Maiores est certa & infallibilis, & patet. 1. ex scriptura, quæ quadrifariam indicat in Deo nulla esse accidentia, sed quicquid in ipso est, esse substantiam: primo cum significat Deum esse perfectissimum ens, & nullam rem posse cum illo comparari, ut constat clare ex locis supracitatis: sed non est ens perfectissimum quod indiget accidentibus, ad sui perfectionem: ergo. Deinde cum ea, quæ in creaturis accidentia sunt, tribuit soli Deo tanquam per se existentia, & subsistentia, quia scilicet ipsi soli conveniunt, & ipsius essentiali, atque adeo perfectissimo modo, ut potentia prima ad Thimor. 6. fortitudo. 1. Regum 2. Iustitia 2. Machab. 1. Tertio cum ea item, quæ in creaturis accidentia sunt, in abstracto etiam significata affirmat, esse Deum ipsum, aut Deum esse illa; quo ipso indicat, illa esse substantiam eam, quæ Deus est ut Proverbior. 8. Filius Dei qui vera substantia est, vocat se Sapientiam, & Ioann. 1. Deus erat verbum, & Ioan. 14. Ego sum veritas, & 1. Corinth. 1. Christum Dei sapientiam &c. quarto denique cum affirmat, Deum esse omnino immutabilem. Numer. 23. Psalm. 101. Iacobi. 1. &c. omne enim illud, quod accidentibus subiectum est, videmus habere aliqua accidentia, secundum quæ sit mutabile.

Secundo, eadem maior probatur ex Sanctis Patribus qui eam manifeste docent, & 1. Sanctus Cyrillus lib. 11. thesauri, cap. 1. ibi: [accidens Deo nullum in esse potest, perfectio enim ex se ipso nihil potest accidere] & infra amplius id explicat his verbis: [sapienter certe dicitur nihil accidere substantiæ Dei, quoniam in se ipsa perfecta est; sed tamen cogimur non nunquam quasi accidentia, etiam si non omnino accidant Deo hæc dicere, & mente accidentium modo concipere] quod aperte docuit S. Leo Pon-

tifex maximus *Epistola decretali. 93. ad Toribium. cap. 5. ibi.* [solus Deus nullius participationis est indigens, de quo quicquid digne vicinque sentitur, non qualitas est, sed essentia, incommutabili enim nihil accidit, nihil deperit, quia esse illi quod est, semper æternum, semper proprium ei est;] nempe intime & substantialiter, ubi Sanctus Doctor maximum inconueniens asserit, quod Deus habeat accidentia, quia ex hoc summum absurdum contra fidem sequeretur, videlicet Deum esse ens participatum, & perfectionum extraneum indigentem; nam ex eo quod Deus nullius participationis est indigens, sed est à se, arguit Sanctus Doctor est indigens, & iure quidem optimo, quia cum sit ens primum, est per essentiam suam ipsum esse plenissime habens optimo modo quicquid perfectionis ad totum ambitum esse, seu entis pertinet: ergo per suam ipsam essentiam, & entitatem simplicissimam habet quicquid ad eius perfectionem necessarium est: ergo ad illam non indiget formalitatibus accidentibus illis, seu quæ accidentia vocantur, & ideo Gregor. Nicenus homil. 5. in Cantica, à diuina essentia omnia reperiuntur procul accidentia his verbis: [nihil est quod circa ipsam consideretur, quod illi accidere possint, non tempus, non locus, non figura, non quantitas.] Item docet Augustinus lib. 5. de Trinitate, cap. 16. ubi late demonstrat propter summam perfectionem diuinam, nihil ei conuenire posse, quod nomine accidentis insigniatur. Idem fere habet Anselmus in Monolog. cap. 24. & Dionys. cap. 9. de diuinis nominibus; quod etiam late probat D. Thomas 1. p. q. 13. art. 7. & quest. 7. de pot. art. 4. his rationibus probat, quia substantiam se habet ad accidens, sicut potentia ad actum; sed Deus non est vlllo modo in potentia: ergo Deus non est substantiam vllius accidentis. Secundo, quia quod est ipsum esse per essentiam, nihil potest habere præter ipsum esse suum, ac proinde non habet accidentia. Tertio, quia neque Deus habet per aliquid aliud accidentia, cum sit ipse primum agens, neque etiam per se, nam accidentia per se producuntur ex principiis naturæ; in Deo autem non potest esse aliquid hoc modo productum, cum sit causa prima: igitur nullo modo habet vlla accidentia.

Quod etiam clariissime patet ex Concilio Lateranensi. sub Innocentio III. ut referunt in capite Firmiter, de Summa Trinitate, & fide catholice. ubi expellitur à Deo omnis compositio, tam accidentalis, quam substantialis; si autem darentur accidentia in Deo vera, & realia, sine dubio causarent in Deo compositionem accidentalem: ergo non sunt concedenda illa; ut docet Irenæus lib. 2. cap. 16. Clemens Alexand. lib. 1. Pedagogo. cap. 8. Origenes homil. 3. in Genes. Basilii lib. 1. contra Eunomium Gregor. Nazianzenus orat. 2. in Pascha, & in disput. de diuinis. ad Enagrium Monachum. Athanas. in oratione contra idola ad Macharium. Theodoretus lib. diuin. decret. cap. de principio Damasc. lib. 1. de fide orthodox. cap. 12. Hylarius lib. 8. de Trinitate, Gregor. magnus lib. 16. Moralium. cap. 21.

Ratio autem evidens naturalis, quæ hoc demonstrat sic se habet; nam quod per essentiam suam absolutissime perfectum est, non est capax vllius accidentis (accidens enim additur essentia; quia ipsi essentia aliquid deest in genere entis) sed Deus per essentiam suam est absolutissime perfectus; cum sit per suam essentiam ens primum